

ZPRÁVY SLUKO

VYDÁVAJÍ

STUDIJNÍ A LIDOVÝCHOVNÉ ÚSTAVY KRAJE OLOMOUCKÉHO

Krajské museum • Krajské výzkumné středisko • Krajská galerie •
Krajská hvězdárna • Přípravný výbor Krajské zoologické a Krajské
botanické zahrady • spolu s Krajskou výzkumnou komisí v Olomouci
Objednávky řiďte na SLUKO, Olomouc I, nám. Republiky 6, tel. 2731

Duben 1952

Čís. 11

Vědecká pravda přikazuje stát na straně lidu a míru

Pod tímto heslem sešla se dne 22. března 1952 Krajská výzkumná komise s výzkumníky z Olomouckého kraje, aby z podnětu první ideologické konference v Brně pojednala o využití výsledků vědeckého bádání pro další rozvoj našeho plánovaného hospodářství, výstavby socialismu a upevnění světového míru. Úvodem referovali členové KVK univ. prof. dr. J. Bělič a MUDr. B. Schöber, kteří se účastnili brněnské konference, o jejích výsledcích a o úkolech, které z ní pro naši vědu vyplývají, při čemž sebekriticky zhodnotili vlastní práci.

Na jejich referáty navázali pracovníci z jednotlivých oborů a kriticky hodnotili dosavadní výzkumnou činnost vědeckých pracovišť v kraji. Člen KVK ing. O. Holinka provedl rozbor dosavadní výzkumné činnosti v lesnictví. Upozornil na případy zneuznání vědecké práce českých lesnických odborníků ke škodě našeho lesního hospodářství i naší vědy. Ve svém diskusním příspěvku podal řadu konkrétních návrhů na zlepšení organizace i provádění výzkumné práce v lesnictví. V podobném duchu nesl se diskusní příspěvek ing. Z. Koprivý, který upozornil na vzájemnou souvislost jednotlivých činitelů v lesnictví, zemědělství a vodo-hospodářství. Ing. arch. Z. Gardavský z Krajského střediska územního plánování hovořil o projevech kosmopolitismu v architektuře, který vystupuje ve dvou formách: ve formě eklektického historicismu a formalistního konstruktivismu. Prof. J. Kanýza, ředitel SLUKO, zhodnotil význam regionalismu pro rozvoj vědecké práce zejména historické a jeho projevy v české klasické literatuře. Dr. ing. O. Konvička, ředitel Výzkumného ústavu zelinářského, přispěl k diskusi s hlediska odborníka-šlechtitele hospodářských rostlin. Plánovací referent KNV Jindřich Janiš upozornil na nutnost opíratí plánování o výsledky vědy a ukázal na životním příkladu zakladatelů socialistického plánování, Lenina a Stalina, na úzké sepjetí politické ekonomie s vědeckou základnou plánovací praxe. Ing. arch. M. Štrnáda a ing. arch. V. Nováček ze Stavoprojektu vyzvedli význam vzoru sovětské architektury pro náš urbanismus a zdůraznili nutnost úzkého sepjetí otázky hospodářského plánování s plánováním územním. Podrobili dále kritice organizační vyřešení této otázky v ČSR.

Předseda KVK J. Janiš, který řídil celé jednání, uzavřel podnětnou diskusi zjištěním, že tato společná schůzka, jejímž účelem bylo jednak přenést výsledky ideologické konference v Brně na platformu KVK a jednak ukázat na dosavadní závady v práci našich výzkumníků, jakož i na další perspektivy této činnosti, splnila své poslání. Bude však nutno, aby výsledky první brněnské ideologické konference samotné i výsledky tohoto jednání staly se podnětem podrobným diskusím na jednotlivých výzkumných pracovištích, vědeckých ústavech, jakož

i v pracovních komisích KVK. Svůj závěr zakončil s. Janiš výzvou, adresovanou všem vědeckým pracovníkům v kraji:

aby si ještě hlouběji osvojovali učení marxismu-leninismu;

aby rozvíjeli i dále naše výzkumnictví a popularisovali je v nejširších vrstvách lidových, a to ne ve smyslu vulgarisace a splošňování, nýbrž aktivisování tvůrčích sil lidových;

aby se ve své práci řídili zásadou socialistického vlastnictví, proletářského internacionalismu a zásadou stranickosti ve vědě, která přikazuje stát na straně pravdy, pokroku, na straně lidu a míru.

KVK

Krajská výzkumná komise

Ze zasedání KVK 6. března t. r. vyjímáme: KVK ve spolupráci se SLUKO vydá ve formě ročenky za r. 1951 výsledky bádání vědeckých pracovníků, mající vztah k Olomouckému kraji a které vznikly z podnětu a za koordinace KVK. Vyzýváme všechny své spolupracovníky ještě touto cestou, aby příspěvky pro tuto publikaci zasilali KVK prostřednictvím SLUKO.

• Bylo vzato na vědomí, že v akčním plánu IV. referátu KNV je obsažen závazek učitelů ke spolupráci na vlastivědném průzkumu. KVK v dohodě s II. a IV. ref. KNV se ujme organizace této spolupráce v rámci vybudování široké sítě lidových průzkumníků. KVK vyzývá již nyní všechny zájemce o spolupráci v jakémkoliv oboru průzkumné činnosti, aby se hlásili k zaregistrování na SLUKO.

• Z podnětu NRB provedou univ. prof. dr. F. Čáda a univ. prof. dr. M. Boháček soustavný soupis starších hospodářských a právních rukopisů v kraji Olomouckém. Tento soupis vedle potřebné evidence listinných památek, které jsou rozptýleny po archivech, knihovnách, museích a jiných sbírkách, má za úkol zjistit tyto prameny k historii právní, hospodářské a sociální a jejich odraz ve společenském vývoji českých zemí. Současně se zjišťuje tímto soupisem i mnoho památek, které mají úzký vztah k některému místu, ale byly během doby rozptýleny a jejich obsah nemohl být zatím použit pro místo provenience, pro něž měl vlastní význam.

Organismus a prostředí

Z přednášky ref. KMO pro zoologii dr. V. Teyrovského o krajské zoologické zahradě v Olomouci 7. II. 1952. Viz č. 10 těchto Zpráv.

Dnešní zoologická zahrada nemůže být výstavou pouhých zvířat, nýbrž každé zvíře musí v ní být zasazeno do svého více méně druhově výrazného čili specifického prostředí. I to má svůj výchovný — tentokrát obecně důležitý — význam: je to zdůraznění poučky (jež je také jedním z hlavních základních kamenů současné sovětské biologie), že organismus a jeho specifické prostředí tvoří jednotu.

U příslušníků naší zvířeny nebude jistě těžko — alespoň v převážně většině případů — vyhovět tomuto požadavku: ukazovat diváku zvíře v rámci příslušného výseku světa, který nás, Středoevropany, bezprostředně obklopuje. Jisté obtíže se mohou objevit až u zvířat exotických. I exotická fauna musí totiž být zastoupena v naší zoologické zahradě. Předně — a v tom spočívá vlastně onen v předchozí části mého výkladu připomenutý ústupek touze diváka po exotickém a po sensaci — exoti v zoologické zahradě jsou mnoha lidem prvním lákadlem, první a často jedinou pohnutkou k její návštěvě; záleží na tom, nejprve tam diváka dostat, abychom jej pak mohli náležitě vychovávat a vzdělávat. Za druhé: bez exotů bylo by velmi obtížno, ne-li místy dokonce nemožno, vytvořit v duši divákově onen žádoucí protiklad mezi cizím a naším světem, o kterém jsem mluvil v předchozí části svého výkladu v souvislosti s úkoly zoologické zahrady na poli vlastivědné lidovému. Konečně za třetí: vystavení exotů samo o sobě je důle-

žité pro poučení diváka, pro rozšíření obsahu jeho vědění. Záleží jen na tom, aby zoologická zahrada měla dostatek prostředků k vytvoření vhodného specifického prostředí pro to či ono exotické zvíře; neboť jedině tak dosáhne náležitého a účinného žádoucího protikladu mezi cizím a naším světem, a jedině tak také poskytne diváku náležité poučení o tom či onom zvířeti dálných končin světa. V tomto bodě jest se varovati všeho, co by jakkoliv skreslovalo obraz oné jednoty organismu a jeho prostředí, o kterém jsem prve mluvil. To znamená: je lépe omezit se a nevystavovat exota, pro nějž nemůžeme vytvořit prostředí alespoň dostatečně odpovídající tomu, v jakém jej můžeme pozorovat v jeho přirozené domovině.

Je zřejmo, že onu jednotu organismu a jeho specifického prostředí lze celkem dosti dobře ukázat i musejním preparátem. Ten má jistě své přednosti: v kterýkoliv čas můžeme jím diváku dokumentovat onu připomenutou jednotu či určité výrazné její rysy. Má však na druhé straně tu nevýhodu, že je nehybný, statický, kdežto dynamiku vztahů jedince a prostředí jako členů daného systému, jakým se nám bezprostředně jeví ten či onen výsek z přírody, lze sledovati právě jen na živém, čemuž výborně poslouží zoologická zahrada. U ní je zase nevýhodou to, že nikoliv každá doba je vhodná k tomu, abychom si právě ten či onen specifický rys v těchto vztazích demonstrovali a ověřili. Po té stránce bude tedy spolupráce musea a zoologické zahrady vždy nutná a prospěšná.

Zdůraznění zmíněné jednoty organismu a jeho specifického prostředí má, jak patrně, velký význam pro vzdělání a výchovu návštěvníků zoologické zahrady. Bylo by však nesprávné tuto jednotu chápat a návštěvníku zdůrazňovat jako něco naprosto neměnného, ztrnulého, tedy jako něco, čím tato jednotka po pravdě není; zoologická zahrada, která je především povolána, aby diváku předváděla dynamiku vztahů mezi organismem a prostředím, ovšem v jejich spíše již úhrnné tvárnosti, nesmí se dopouštět té chyby, že by podávala obraz jednoty „organismus-prostředí“ jako útvaru statického, jakoby vzájemným vztahům mezi oběma jeho členy byl dán nějaký úzce vymezený, pevný, nepřekročitelný rámec; to by byl, jak pověděno, obraz skreslený, skutečnosti neodpovídající. Naopak, moderní zoologická zahrada se nesmí vyhýbat tomu, aby na vhodných příkladech diváku ukázala, jak podstata oné jednoty spočívá v neustálé pohotovosti organismu vyrovnávat se s kolísáním v působení různých vnějších vlivů a jak v důsledku této pohotovosti může v plastickém rámci oné jednoty ta či ona hlubší nebo trvalá změna ve vnějších činitelích pozměnit způsob života či dokonce vzhled zvířete. Takové posléze připomenuté ukázky jsou velmi důležité pro poučení diváka o některých obecných zákonitostech vývoje ústrojného světa.

Tím však už zčásti přecházím od lidovýchovného poslání moderní zoologické zahrady k jejím úkolům jako ústavu badatelského. Vlivy změn ve vnějších činitelích na zvířatech různých druhů bude totiž moci ověřovat či dokonce nově zjišťovat v mnoha případech teprve výzkumné oddělení pro studium zvířat v jejich vztazích k vnějšímu světu (oekologie a psychologie zvířat), jež má být zřízeno pokud možno u každé z našich zoologických zahrad krajských a bude takto zároveň krajskou pobočkou ústředně plánovaného výzkumného ústavu pro tyto otázky, materiálně přiřčeného pražské zoologické zahradě. Výsledky této výzkumné práce budou především přínosem vědě o zvířatech, budou však podle možnosti a vhodnosti předváděny zvláštními ukázkami diváku, jež budou takto poučovat jednak o tom či onom konkrétním jevu samém, jednak o tom, jak se krajská zoologická zahrada jako badatelský ústav představuje vědecké veřejnosti naší i zahraniční, což opět přispěje k upevnění či zvýšení jeho vlasteneckého sebevědomí.

Tý.

Krajská zoologická zahrada

Při kulturní aktivisaci Olomouckého kraje, jejímž jedním výrazem je budování Krajské zoologické zahrady, jsme mile překvapeni silným zájmem veřejnosti o práci naší i našich spolupracovníků. Krajská zoologická zahrada, která se u nás stane prvořadým činitelem při povznášení kulturně politické uvědomělosti mas, bude v duchu dialektického materialismu podporovat a upevňovat marx-leninské

názory na přírodu kolem nás a bude účinně bojovat proti kosmopolitismu, jak o tom píšeme v 10. č. Zpráv SLUKO. Prosíme naše spolupracovníky, aby zřízení Krajské zoologické zahrady propagovali a všestranně podporovali. K propagaci používejte našich Zpráv SLUKO a oznamujte nám nové adresy zájemců o naši práci. Přípravný výbor Krajské zoologické zahrady v Olomouci konal svou první schůzi dne 10. března 1952. Předsedou výboru je s. J. Schwáb (IV. ref. KNV), místopředsedou s. dr. V. Teyrovský (SLUKO), jednatelem s. dr. V. Strnad (SLUKO), pokladníkem s. T. Divina (SLUKO), revisory MUDr. J. Pospíšil a ak. mal. s. B. Dvorský (MNV Sv. Kopeček); členy výboru jsou dále: F. Müller (MNV Samotičky), Ing. O. Holinka (IX. ref. KNV) dr. Z. Šprinc (II. ref. KNV), A. Förster (technické vedení zoo), s. V. Pátek (II. ref. JNV Olomouc), s. prof. dr. J. Mělka (lék. fak. PU) a s. J. Michal (IV. ref. KNV). Na první schůzi podal jednatel přehlednou zprávu o vykonaných úkolech a o úkolech pro nejbližší dobu, jak jsme o nich referovali v minulém čísle těchto Zpráv. Přípravný výbor prodiskutoval tyto úkoly a rozdělil je jednotlivým členům výboru.

Dne 20. března t. r. si prohlédla parcelu Krajské zoologické zahrady komise, složená ze zástupců KNV, JNV v Olomouci a MNV na Sv. Kopečku a v Samotičkách a ze zástupců přípravného výboru. Komise prošla parcelu a byla informována o plánu Krajské zoo. Po provedené diskusi se všichni členové vyjádřili k zřízení zoo na voleném místě kladně a přinesli připomínky, z nichž vytěžíme mnoho při sestavení územního plánu. Tím byla parcela pro zoologickou zahradu jednoznačně schválena.

Krajskou zoo se zabývala znovu rada KNV, která jako nejvyšší krajský orgán schválila budování zoo v letošním roce v rámci akce 5 M s tím, že budování zoo nesmí narušit plnění plánu zemědělské a průmyslové výroby.

• **Žádáme naše spolupracovníky, aby agitovali pro brigády na staveništi zoologické zahrady.** Brigádníci budou pracovat v lesním prostředí hlavně na úpravách cest a pod. SLUKO se postará při hromadných přihláškách o kulturní pořady přímo na pracovišti po ukončení směny. Celá brigádnická akce děje se na podkladě naprosté dobrovolnosti, budujeme však něco nového a v tak krásném rekreačním prostředí, že práce sama bude odpočinkem zvláště všem těm, kteří pracují v kancelářích. Voláme zvláště naši mládež! Už nebudete chlapci a děvčata první, kdo se přihlásili, budeme vás však potřebovat také. Následujte příkladu hochů z přerovského gymnasia, kteří si o prázdninách založí na staveništi Krajské zoo stanový tábor a svou zotavenou vyplní lehkou prací, která nám na našem díle velmi pomůže a přerovské studenty zocelí a dá jim vědomí, že dovedli prospět výstavbě svého kraje a tím i vlasti. Pozor však, přerovští studenti nezanedbají při tom brigády žňové a průmyslové, tím cennější bude jejich přínos! Kdo se rozhodne s nimi soutěžit? Žádáme spolupracovníky ze všech okresů v našem kraji, aby podněcovali zájem o budování Krajské zoologické zahrady. Upozorňujeme však znovu, že plán brigád zemědělských a průmyslových nesmí být těmito brigádami narušen. Všechny potřebné informace vám dodá SLUKO, Olomouc, nám, Republiky 6, tel. 2731.

• **Patronát nad Krajskou zoologickou zahradou.** Dne 28. března t. r. navštívili s. dr. V. Teyrovský, dr. V. Strnad a A. Förster (přípr. výbor Krajské zoologické zahrady) závod Sigma pumpy, n. p., kde projednali se zástupci závodní org. KSČ (s. E. Pavelčák), závodní radou (s. J. Ludva) a vedením závodu přijetí patronátu nad budovanou Krajskou zoologickou zahradou v Olomouci. Po projednání všech potřeb zoo s E. Maierem z odd. čerpací techniky dohodli se všichni jmenovaní soudruzi v tom smyslu, že závlahové oddělení n. p. Sigma pumpy převezme patronát nad čerpací technikou v olomoucké zoologické zahradě (závlaha objektu, postřiky, pitná a užitková voda). Patronát se týká přednostního vyřizování potřeb Krajské zoologické zahrady, odborných porad, projektů a dodávek v rámci možností n. p. Sigma.

Přípravný výbor Krajské zoologické zahrady a všichni příznivci našeho díla uvítali tento povzbudivý počín n. p. Sigma, který bude rovněž prodiskutován na

nejbližší schůzi vědeckých pracovníků SLUKO. Tito se dohodnou, jakou formou se za to postarají o náplň volného času pracujících n. p. Sigma.

Krajská hvězdárna

Myšlenka vybudovati hvězdárnu v Olomouci je již starého data. Její realizace se ujala v r. 1945 Čsl. astronomická společnost — odbočka v Olomouci. Hvězdárna je budována na příhodném místě západně od Olomouce na návětrném návrší v dostatečné vzdálenosti od města, kde se neprojevují tak intenzivně kouřová zakalení ovzduší a inverzní vlny, ztěžující astronomická pozorování. Stavba pokračovala pomalu, poněvadž astronomické společnosti byly poskytnuty jen několikarázové podpory od MŠVU. Aby budování hvězdárny zcela neustalo pro nedostatek finančních prostředků, pokračovala stavba soukromou podporou členů astronomické společnosti v Olomouci, zvláště jejího předsedy. Další překážkou, která brzdila rychlé dobudování hvězdárny, byly potíže s pracovními silami; nebyli také do této věci od počátku (po ustavení krajského zřízení) zainteresováni činitelé krajské, zejména školský a plánovací referát KNV. Naši spolupracovníci se nás často dotazují, kdy bude výstavba hvězdárny v Olomouci dokončena. S radostí kvitujeme jejich zájem o Krajskou hvězdárnu a žádáme je, aby účinnou agitací a propagací našeho díla přispěli k jeho rychlému dokončení, které je plánováno do konce tohoto roku.

Před rokem se podařilo získati pro tuto myšlenku lidosprávu a tím se zlepšila perspektiva brzkého ukončení stavby investicemi a subvencemi MŠVU, MIO i KNV. Usnesením rady KNV byla Krajská hvězdárna včleněna do SLUKO, neboť tento nový ústav soustředil všechny snahy o zvýšení kulturního života v kraji. Tímto včleněním hvězdárny do SLUKO jako krajského vědeckého a průzkumného organizačního střediska je zaručena její všestranná podpora činiteli lidové správy; otázka dobudování Krajské hvězdárny se tak stala záležitostí pracujících celého kraje. Pracující našeho kraje by měli podle příkladů ze SSSR i z některých jiných krajů naší vlasti intenzivněji spolupracovat na budování kulturních ústavů v kraji. Zejména potřebujeme jejich pomoci při řešení otázky technického vybavení hvězdárny, která je určena především zase pracujícím.

Krajská hvězdárna bude totiž z velké části ústavem lidovýchovným. Její činnost bude doplňována výstavnickou činností SLUKO, a to na občasných výstavách i v plánované trvalé expozici Krajského musea, které se bude účinně starat o propagaci astronomie. Tato věda nachází v poslední době stále více přívrženců, neboť pracujícímu člověku je jasné, že jen zvýšením své kulturní úrovně porozumí všem úkolům na něho kladeným. V populárních přednáškách a v extensích pro širší veřejnost budou zájemci seznamováni s marx-leninským chápáním vesmíru, s kosmogenesí (vznikem a zánikem hvězdných systémů) a budou jim tlumočeny názory pokrokových vědců na tyto otázky. K této osvětové práci, kterou zorganizuje SLUKO společně s Čsl. astronomickou společností — odb. v Olomouci, budou přizváni naši přední odborníci.

Krajská hvězdárna bude v nejbližší budoucnosti plnit i v universitním městě také funkci vědeckého ústavu a bude tak sloužiti k výchově nových vědeckých kádrů z řad posluchačů PU.

Stavbu hvězdárny si prohlédli zástupci MIO, kteří doporučili stavbu co nejrychleji dokončiti, přislíbili podporu ústředních úřadů a vyjádřili se kladně k budovatelskému úsilí na poli vědeckého života v našem kraji. SLUKO rád použije nabízené pomoci, kterou bude obzvláště potřebovat k úhradě dokonalého technického vybavení hvězdárny, neboť jen hvězdárna dobře technicky vybavená je schopna plnit své poslání.

Lr.

Krajská výzkumná skupina SLUKO

• Krajská výzkumná skupina jako organizační středisko průzkumných snah v kraji provedla již pro letošní rok hlavní nábor spolupracovníků k řešení úkolů, daných vstřícným plánem a vedených snahou po zjišťování nových surovinových zdrojů, potřebami územního plánu a průzkumy dokumentačními za účelem ochra-

ny přírodních i kulturních památek v Olomouckém kraji. Hlavní zájem badatelských skupin se upíná opět na Vysoký i Nízký Jeseník, na Rychlebské hory a na jejich předhoří (při řešení otázek surovinové základny, zejména v oborech věd geologických), na zájmovou oblast krajského hlavního města a měst okresních (při řešení otázek územního plánu) a na krasové oblasti krasu Javoříčského, Jeseníckého, Mladečského a Hranického (při badatelské práci za účelem ochrany přírodních památek).

- V krasové oblasti Hranické provede SLUKO letos komplexní průzkum na široké základně. Budou zde provedena nová měření fyzikálně-chemická (prof. dr. R. Jírkovský, VBS v Ostravě), průzkumy biocenologické (dr. V. Teyrovský se svou skupinou, SLUKO) botanické (dr. B. Šula, SLUKO, ve spolupráci se státním památkovým ústavem pob. v Brně), geologické a speleologické (dr. V. Strnad, SLUKO, se svou skupinou) atd. Obory věd o společnosti budou pokračovat v práci na sběru lidových pověstí a obyčejů, kterou před lety zahájil zde MUDr. et. RNDr. h. c. M. Remes.

- Pracovníci SLUKO byli povzbuzeni ohlasem, který vzbudila jejich činnost v jiných českých krajích, jehož přímým důsledkem jsou dotazy kraje Gottwaldovského, který studuje možnost zřízení obdobného ústavu pro svůj kraj, a návštěva soudruhů z kraje Libereckého, kteří se přijeli zblízka podívat na naši práci. Rádi jsme je informovali o kladech i záporech naší práce, vyměnili si s nimi zkušenosti a sebekriticky poukázali na chyby, kterých se někdy dopouštíme. Jejich návštěva svědčí o zájmu plánovacích referátů o nové pracovní metody podle sovětských vzorů, jimiž pracujeme a které jako první regionálně vědecké středisko v krajském měřítku uplatňujeme. Podle výsledků práce Krajské výzkumné skupiny vzniká již několik územních plánů a tak se nám podařilo spojit svou vědecky tvořivou práci přímo s praxí. Spolupráci a výměnu zkušeností se soudruhy z Liberce jsme uvítali a budeme podporovat jejich snahy po obdobném zvládnutí úkolů v krajském měřítku, v čemž jim přejeme mnoho zdaru.

Výstavy KMO

- **Výstava prací akad. malířky Ludmily Helclové-Horákové**, kterou pořádá SLUKO se Svazem čs. výtvarných umělců — Krajským střediskem v Olomouci, ve dnech 30. března až 27. dubna 1952 ve výstavní síni Krajského musea v Olomouci, nám. Republiky 6, byla zahájena v neděli 30. března t. r. Je přístupna denně od 9 do 18 hodin, v neděli od 9 do 12 hodin. Zahájení se zúčastnilo celkem 263 osob, mezi jinými i manžel zesnulé malířky prof. Miloše Helcl se svým synkem a zástupci pionýrů, ČSM a závodních rad.

- **Výstava reprodukcí děl Mikoláše Alše a Josefa Mánesa**, která probíhala ve výstavní síni KMO od 23. února do 23. března t. r., se těšila značné pozornosti olomoucké i okolní veřejnosti, zvláště školní mládeže. Výstavu zhlédlo 5154 platících návštěvníků.

- Od 8. III. do 6. IV. 1952 je otevřena v KMO putovní výstava **Sovětská Armáde**, instalovaná za součinnosti SČSP. Kromě početných návštěv žactva a pracujících lidu navštívilo výstavu hromadně vojsko v počtu asi 400, jednotliví příslušníci armády pak v úhrnném počtu asi 300 osob. Do 25. března zhlédlo výstavu již přes 4000 osob.

Odbor věd přírodních KMO

- **Geologické oddělení KMO** (dr. V. Strnad) získalo množství osteologického materiálu pliocenního i subrecentního ze starých nálezů v Předmostí u Přerova. Oddělení uchystá pro gymnasium v Přerově kolekci vúdčích zkamenělin a vzorků homin pro školní sbírky. Referent připravil ve spolupráci s geologickým ústavem PU (prof. dr. F. Zvejška) provedení sondáží v zájmové oblasti olomoucké pro plánovací ref. KNV.

• *Krasové oddělení KMO* (dr V. Strnad). K četným dotazům sdělujeme, že SLUKO může ještě výměnou zaslat referentovu práci o krasových ostrůvcích v okolí Zlatých Hor. Práci *Jeskyně na Pomezí — Jesenický kras* objednejte přímo u Severomoravského krasu, Olomouc, Stašanova tř. Referent připravil do tisku práci o Hranickém krasu a pracuje na detailních otázkách z Hranického a Jesenického krasu. V nejbližší době provede referent dokumentační krasový průzkum vápencového ostrůvku Grygovského.

• *Geografické oddělení KMO* (dr J. Luner) vypracovalo podle osvědčených method sovětských elaborát o suchých a vlhkých oblastech kraje Olomouckého. Podalo mikroklimatický posudek parcely pro zřízení zoologické zahrady v Olomouci. Referent pokračoval dále ve všeobecném klimatickém průzkumu v kraji Olomouckém, jakož i v soustřeďování materiálu k detailním pracím v jiných krajích. Účastnil se porady výrobního výboru Stavoprojektu v Olomouci a referoval zde o klimatickém průzkumu zájmové oblasti olomoucké i jiných měst.

Referent přednesl v OPS v Šumperku, v sekci pro společenské nauky a v odboru přírodovědeckém přednášku o významu meteorologie a klimatologie pro vědu a techniku a o organizaci meteorologické služby. Seznámil dále účastníky se základy synoptické meteorologie a upozornil je, aby v hodinách fyziky i zeměpisu věnovali více času výkladu o meteorologii a klimatologii, s jejímiž základy je bude referent postupně seznamovat v pravidelných přednáškách.

• *Botanické oddělení KMO* (dr B. Šula) převzalo správu výzkumného ústavu ve Velkých Losinách; vedoucí činitelé SLUKO zajistili tento ústav hmotně dohodou s příslušnými referáty KNV. SLUKO bude na tomto pracovišti pokračovat v započaté práci v oboru léčivých rostlin, a to ve spolupráci s řadou vědeckých institucí, zejména s ústavu PU v Olomouci. Plán práce se soustřeďuje na řešení několika závažných problémů, z nichž o jednom bylo referováno v předchozím čísle Zpráv SLUKO. Doposud se k akci pěstování léčivých rostlin přihlásilo přes 70 škol z kraje; chybí ještě školy v okresech Šternberk, Litovel, Jeseník a Přerov. Celou akci bude referent sledovat a po jejím skončení podá soubornou zprávu o výsledku. Příštím rokem má být tato akce rozvinuta v ještě širším měřítku.

S. J. Kupka z Uničova podal Krajské výzkumné komisi podnětný návrh na hospodářské využití hub. Referent zaujal k tomuto návrhu kladné stanovisko a návrh s. Kupky bude tedy projednáván s příslušnými činiteli. V příštích našich Zprávách budeme o tom informovat naše spolupracovníky.

• *Zoologické oddělení KMO* (dr V. Teyrovský). Ježto byl depositář oddělení vybaven větším počtem zasklených skříní, bylo možno přemístit tam v uplynulém měsíci řadu preparátů z výstavních sbírek obratlovců a přikročit k nové instalaci výstavních sbírek v tomto úseku za účelem přehlednosti a lepší názornosti. Ve *Zprávách fakultních* (roč. 1952, č. 3 — Brno) byl otištěn výtah z přednášky referenta dr V. Teyrovského v Biologické společnosti v Olomouci o stavitelských instinktech chrostíků (viz 8. číslo *Zpráv SLUKO*). V téže společnosti přednášel referent 14. III. t. r. o vodních plošticích jako indikátorech relativní čistoty či znečištění nádrží. Byly připraveny další informační a propagační články o Krajské zoologické zahradě v Olomouci. — Pro výstavu „Sovětská Arménie“ byla spoluprací referentovou a preparátora J. Fabbrise upravena část „Zviřena“.

Odbor věd o společnosti KMO

• *Oddělení dějin dělnického hnutí KMO* (A. Travěnek). Vědecký výzkum v oboru dějin dělnického hnutí pokračoval shromažďováním materiálu z politických časopisů let 1917—1921; ten nám umožní zjistit přesně vliv únorové a říjnové revoluce 1917 a dalších událostí na náš vývoj v letech zápasu 1918—1920 o politickou moc v ČSR. — Referent přednášel o pokrokových tradicích českých dějin v krajské škole ČSM v Prostějově. Pracuje na libretu výstavy *Počátky dělnického hnutí*, jež bude otevřena letos k výročí Velké říjnové revoluce.

• *Zemědělské oddělení KMO* (V. Burian). Po zachycení řady lokalit výskytu bezrohého skotu dotazníkem č. 3 byl zemědělským referentům MNV a místním

zootechnikům rozeslán prostřednictvím kronikářů MNV dotazník 3a, který má za účel doplniti zootechnická data.

- *Oddělení pro prehistorii KMO* (V. B u r i a n) pokračovalo ve zvláště obtížném konservování a restaurování nálezů z loňských zachraňovacích výzkumů.

Dne 24. března t. r. byla prozkoumána a zaměřena sonda na Biskupském náměstí č. 1 v Olomouci. Při hloubení jámy vel. 2×3 m, hluboké 1.5 m, bylo proříznuto 9 horizontů o tomto profilu: podloží černé hlíny, překryté středověkou kulturní vrstvou 20 cm (černý humus, štěrky, dřevěné uhlí, středověké střepy, železný inventář), 30 cm černý humus s ojedinělými kusy štěrku, 15 cm hrubý štěrky, 25 cm humus s ojedinělými kaménky a kostmi, 15 cm kousky cihel a spáleného dřeva, 5 cm humus, 10 cm drobný štěrky a písek, 25 cm humus s drobným štěrky. Na východní stěně jámy se jevil profil poněkud odlišný (zřejmě stavebním zásahem): v nejspodnější vrstvě 60 cm zbytky zřícené zdi (kusy cihel s vápnem, spálená hlína, středověké střepy) ve vrstvě 20 cm mocné, položené v úhlu asi 45°. Další vrstva 40 cm mocná obsahovala drobné kamení, kousky cihel, zvířecí kosti a středověké střepy, nad ní 20 cm zbytky staré dlažby přerušují vrstvu humusu (15 cm) a vrstvu písku (15 cm). Svrchní vrstvu tvoří opět humus. Stratigrafické záznamy na více místech Olomouce přinesou mnohé poznatky k rekonstrukci terénního reliefu středověkého města. -Bn.

- *Numismatické oddělení KMO* (J. L a k o s í l). Pro oddělení byla získána od finančního referátu JNV v Olomouci kolekce německých nouzových bankovek z doby inflace po první světové válce. Tato kolekce čítá přes 1800 kusů nouzových bankovek a je cenným přínosem numismatických sbírek KMO.

- KMO převzalo od likvidujícího spolku „Ústav hraběte Pöttinga“ v Olomouci osobní korespondenci hr. Pöttinga i likvidujícího spolku, kroniky ústavu a mnoho jiných spisů, týkajících se poměrů spolku a ústavu i politického a hospodářského dění v Olomouci a okolí v minulém století. Mimo to byla pro církevní oddělení KMO převzata část inventáře ústavní kaple včetně slavnostních bohatě vyšíváných mešních rouch.

- *MŠVU* povolilo částku 200.000 Kčs na odlití 11 soch ze sousoší sv. Trojice v Olomouci. Tyto sochy, spolu s těmi, které už byly odlity, budou pak umístěny v církevním oddělení jako součást Krajské galerie a budou cenným studijním materiálem snadno a kdykoli přístupným.

- *Patronáty nad musei*. Dne 20. března 1952 provedli V. B u r i a n a J. Ž á k hrubé rozřídění sbírek Městského musea v Rýmařově. Po definitivním uložení v budově janovického zámku budou sbírky instalovány zaměstnanci SLUKO. Tím budou alespoň zčásti napraveny škody, zaviněné správou býv. Městského musea v Olomouci, jak jsme se zmínili v minulém čísle Zpráv SLUKO.

Kronikářská poradna

- Krajská kronikářská poradna, fungující dosud jen v okruhu činnosti KMO, se stává rozhodnutím Krajské osvětové komise ze dne 22. 3. 1952 orgánem knihovnického inspektorátu KNV. Poradna bude jako dosud udílet rady a pokyny kronikářům MNV, závodů a JZD a postupně se bude zabývat vypracováním kronikářské tematiky s krajského hlediska. Na poradnu je možno se obracet písemně a osobně nebo telefonicky (Olomouc 2731) vždy v úterý a ve středu.

Doplňováním kartotéky otisků úředních razítek MNV bylo s uspokojením zjištěno, že řada MNV používá historických znaků svých obcí. Krajská kronikářská poradna vypracuje na požádání návrh pečetidla s historickým znakem těm obcím, které dosud používají razítka s malým státním znakem nebo s pouhým textem.